

Natuur rond het Markdal

Info 06-400047219

Boksdooorn

De boksdooorn (*Lycium barbarum*) is een struik die tot voor kort nog niet in Breda is waargenomen. Bij het uitzetten van een stadsplantenwandeling voor het IVN in de Haagse Beemden is hij aangetroffen in een bermbosje vlakbij het winkelcentrum Heksenwiel. Het was in het najaar, dus bloemen waren niet te zien, maar aan de bessen en vorm van de twijgen is hij goed herkenbaar. De bessen zijn langwerpig en helderrood. De takken hebben lijsten en kleine doorns.

In het bosje staat eveneens de tweestijlige meidoorn (*Crataegus laevigata*), ook al een zeldzaamheid in Breda. Het bosje ligt in het openbaar gebied en het vermoeden dringt zich op dat het een restant is van een tuin die daar ooit heeft gestaan. Op topotijdreis is te zien dat er in 1900 nog een flink stuk bos was aldaar. In 1950 is daar nog een smal randje van over.

De boksdooorn groeit in Nederland vooral in de duinen en langs de grote rivieren en zeer verspreid elders in het land. Het is van oorsprong een Chinese plant die hier al vanaf de 18de eeuw is geïntroduceerd. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de gunstige medicinale eigenschappen van de bessen van de plant. Deze staan de laatste tijd opnieuw in de belangstelling onder de naam gojibessen. In China wordt de vrucht al duizenden jaren verwerkt in sappen, wijnen, likeuren en bieren en kent ze velerlei medicinale toepassingen. Bladeren en jonge uitlopers van de struik worden vers of gekookt gegeten, van gedroogd blad kan thee gezet worden. De smaak is pepermuntachtig. De smaak van de bes is wat frisser dan van krenten.

Dat klopt: we hebben ze tijdens de wandeling geproefd. De boksdooorn behoort tot de Nachtschadefamilie waartoe ook de tomaat en de aardappel behoren. Ook van de tomaat eten we de bessen. Tot mijn verbazing blijkt de boksdooorn voor te komen op de lijst van invasieve houtige planten in Nederland. Dat heeft te maken met zijn voorkomen in de duinen. Die biotoop wordt zeer omzichtig behandeld.

De bloem van de boksdooorn is lichtpaars, een opvallende kleur die je ook ziet bij het familielid bitterzoet (*Solanum dulcamara*).

De geslachtsnaam 'lycium' komt van de provincie Lycië in Turkije. De soort aanduiding 'barbarum' betekent 'vreemd' of 'buitenlands'. Over de herkomst van de Nederlandse naam boksdooorn, kun je uiteenlopende verklaringen vinden, maar gelukkig vinden we tekst bij onze rots in de branding, de onvolprezen Etymologiebank van Nicoline van der Sijs. De doorn in het woord komt natuurlijk van de doornen op de takken. Het deel 'bok' komt van bok als bosje: denk aan bouquet. De bloemen vormen een tros, een bosje. Gojibessen zijn prijzig, vertelde een deelnemer aan de wandeling. Ik ga ze misschien wel oogsten.

Boksdooorn, vol van historie.

Foto Aad van Diemen.

Aad van Diemen - natuur- en stadsplantengids IVN Mark&Donge

Puzzelen voor behoud ons Groene Goud. Met steun van Albert van der Graaf uit Haagse Beemden. Pas bijna 101!

Markandalletjes

- * Het is zeker dat het lente wordt, al proberen bewolking, regen en nattigheid dat te verbloemen. Maar sneeuwkllokjes steken hun kopjes al op!
- * Natuurherstel Merkske in 'De Laars van Bael' bij Halse Beemden vordert goed. Door afgraving van fosfaatverzadigde landbouwgrond ontstaat natuurherstel en kan oude 'zaadbank' weer zijn taak vervullen! "Ollandse" deel is afgerond, mede dankzij Brabantse subsidie. Vlaamse deel is vertraagd door door 'nattigheid'. Dat is grensoverschrijdend herkenbaar! Herstel dankzij aankopen Natuurpunt Markvallei en beheer door hun actieve vrijwilligers en secretaris Peter Smittenaar.
- * Elke handtekening voor Burgerinitiatief behoudt ons Groene Goud telt. Vond ook Albert van der Graaf op infopunt Heksenwiel Haagse Beemden en tekende als een van de eersten. Met zijn bijna 101 jaar kan hij weten wat goed is!
- * Dubbele natuurwandeling Liesbos. Zaterdag 15 en zondag 16 februari. 10-12u. Historisch gemengd bos op natte drassige grond. Watervasthoudend door leemlaag. Jonkvrouwen met valken jaagden op 'reijgers'. Die hebben er nog altijd nestkolonies. Aanmelden: zie websites van IVN afdelingen Dintel&Marklanden en Mark&Donge. Samenwerkende burens.
- * Van overal worden scharrelende ooievaarskoppeltjes gemeld. Caroline Sophie zag ze overwinterend op Trippelerberg. Het 'bron-nest' in het Markdal bij de boswachters wordt sinds het

drama met de vogelgriep nog altijd gemeden door nestzoekenden paartjes. Misschien weer eens het 'verdachte' nest verversen door SBB boswachters? Ooievaars en natuurbelevers in Markdal zullen dat waarderen!

Joop van Riet – IVN natuurgids Mark&Donge